

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Спеціальність (напрямок підготовки) 6.020303 «Філологія»

Факультативні заняття з іноземної мови

Допущено до захисту «__» _____ 20__ р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконав:
студент групи ПР-53
Тесленко Михайло Васильович

Науковий керівник:
старший викладач кафедри
германської філології
Ущатовська Ірина Василівна

Суми 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.....	5
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФАКУЛЬТАТИВНИХ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	5
1.1 Визначення поняття «факультатив».....	5
1.2 Типологія факультативів.....	8
1.3 Основні функції факультативних занять з іноземної мови.....	11
РОЗДІЛ 2.....	13
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ФАКУЛЬТАТИВНИХ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	13
2.1 Факультативні заняття з іноземної мови на середньому етапі (5-9 класи)....	13
2.2 Факультативні заняття з іноземної мови на старшому етапі (10-11 класи)....	17
ВИСНОВКИ.....	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	23
ДОДАТОК А.....	27
ДОДАТОК Б.....	32

ВСТУП

Модернізація системи освіти та її змісту підвищила важливість іноземної мови як дисципліни, яка стає необхідною та обов'язковою складовою професійної підготовки, основою успішної професійної діяльності як майбутнього фахівця. Якість підготовки фахівця в даний час визначається його здатністю адаптуватися сучасних швидко мінливих умовах, а також володінням професійними вміннями та навичками, що дозволяють ефективно використовувати отримані знання при вирішенні завдань професійної комунікації. Таким чином, цілком очевидно, що вимоги, що пред'являються до рівня володіння іноземною мовою учнями, досить високі. На жаль, не всі володіють необхідними знаннями в галузі іноземних мов в силу того, що основний курс предмета не завжди сприяє досягненню необхідного рівня сформованості мовних навичок і мовленнєвих умінь. Вирішити цю проблему дозволяє організація позааудиторних занять, частіше це факультативи, які значно розширюють можливості викладання роблять саму систему навчання мови більш гнучкою з урахуванням різного рівня мовної підготовки учнів.

Дослідження особливостей факультативних занять не є новими. Їм приділяли увагу як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, серед яких: В.І. Кизенко, Ю.І. Мальований, Е.М. Соф'янц, Н.Ф. Бориско, Н.А. Сорокін, Н.М. Шахмаєв, Л.С. Шубіна, Д.А. Епштейн та ін. Останнім часом в розробку проблеми факультативного навчання найбільший внесок зробили дослідження Р.Б. Вендровскої, В.І. Ревякіна, А.Г. Лосевої та ін.

Актуальність теми. Оскільки в наш час під час звичайного навчального курсу з іноземної мови зазвичай розглядається лише програмний матеріал, а існують учні які бажають збільшити свої знання з основ наук, у зв'язку з цим існує потреба у створенні такої організації навчання, при якій діти змогли б збагатити свої знання з теми яка їх зацікавила.

Об'єктом дослідження в даній роботі теорія навчання на факультативних заняттях з іноземної мови.

Предметом дослідження є методика факультативних занять з іноземної мови, їх сутність та специфіка.

Метою дослідження є вивчення особливостей організації та проведення факультативних занять з іноземної мови.

Для вирішення поставленої мети необхідно вирішити ряд **завдань**:

1. Провести аналіз методичної та педагогічної літератури з даної теми;
2. Розглянути роль факультативних занять в навчальному процесі, їх принципи та функції;
3. Розробити план факультативного заняття з іноземної (англійської) мови.

Для вирішення поставлених завдань були використані наступні **методи дослідження**: аналіз філософської, психолого-педагогічної та дидактико-методичної літератури та нормативних документів з проблеми дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає у наведенні прийомів проведення факультативних занять з іноземної мови згідно до індивідуального рівня та психологічних особливостей учнів.

Теоретична значущість роботи відображена аналізом теоретичних та практичних методів проведення факультативних занять з іноземної мови.

Практичне значення поданого дослідження зумовлено у визначенні ключових типів факультативних занять з іноземної мови основуючись на психологічному рівні учнів.

Структура роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, п'яти підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи (без додатків) становить 26 сторінок. Список використаних джерел включає 39 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФАКУЛЬТАТИВНИХ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

1.1 Визначення поняття «факультатив»

Нова форма навчальної роботи – факультативні заняття – була запроваджена розпорядженням від 10 листопада 1966 року [19], з метою поглиблення знань з фізико-математичних, природничих та гуманітарних наук, розвитку різнобічних інтересів і здібностей його учасників. Вона ставила перед вчителем вимоги щодо формування компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в житті завдяки оптимальному поєднанню різноманітних форм, засобів і методів педагогічного впливу на учнів, активізації в них стійкого інтересу до пізнання світу. Введення таких занять стало важливим кроком в подальшому вдосконаленні системи освіти.

Само слово «факультатив» має латинське походження “*facultas*”, що перекладається як (*здатність, можливість*). За визначенням факультатив – *це необов'язковий курс, що вивчається учнями освітніх установ вищої та середньої професійної освіти за їх бажанням для розширення загального кругозору або отримання додаткової спеціальності; є однією з форм навчального процесу* [34].

«Словник української мови» дає таке визначення терміну «факультатив»: *«Понадпрограмний, необов'язковий навчальний курс, необов'язкове для відвідування заняття»* [33].

Факультатив – являє собою форму навчання, спрямовану на збагачення науково-теоретичних знань та практичних навичок учнів, розвиток їх пізнавальних інтересів, творчих здібностей та формування професійної орієнтації його учасників, оволодіння методами наукових досліджень [32].

З моменту запровадження факультативів було проведено масштабну пошукову роботу з метою визначення найбільш доцільного змісту та системи «необов'язкових» курсів. Д.А. Епштейн зазначив: «зміст факультативів має збігатися зі змістом основного курсу, надавати розгорнуте вивчення понять, повинен бути цілісним, не містити узагальнених, дрібних питань» [16, с. 187].

Обрання факультативу є вільним, згідно з учнівськими інтересами. Якщо учень має бажання вивчати іноземну мову, математику, або будь-який інший предмет, то завдяки відвідуванню факультативів, матеріал засвоюється краще, і ці учні мають більш поглиблене знання з теми, оскільки на факультативах дозволяється розглядати матеріал, що не співвідноситься зі шкільною програмою, а також проблеми науки, техніки та культури, так само як і теми, що зацікавили учнів під час вивчення звичайного заняття [7, с. 170].

Нині, вимоги щодо селекції навчального матеріалу та організації факультативних занять зазначено і обґрунтовано: вільний вибір матеріалу, науковість, сприйнятливість, індивідуалізація, зв'язок теорії з практикою, пізнавальна активність і самостійність, свідомість засвоєння знань, наочність, розвиваюче навчання.

В. Г. Маранцман визначив характерні та відмінні риси такої форми організації навчальної діяльності як факультативні заняття, а також зазначив їх особливості. За його характеристикою факультатив відрізняється [24]:

1) від уроку: "надає можливість вільного вибору матеріалу і форми заняття, а також можливість кожного його учасника індивідуально проявити себе, має більший об'єм і різноманітність матеріалу, використовуваного під час таких занять".

2) від гуртка: "обрана програма або матеріал підлягає поглибленому його вивченню за планом, в той час як гурток є вільний у своїй програмі, що дозволяє йому розглядати ті теми, що зацікавили учнів сьогодні".

Відмінність факультативного від обов'язкового курсу полягає в методах і прийомах навчання, його організації. Він повинен поєднуватися з основною навчальною дисципліною, але при цьому розширювати її.

Спілкування викладача з учнями на факультативних заняттях має відбуватися виключно іноземною мовою. Щодо розвитку спілкування учасників факультативу, викладач повинен забезпечити своє заняття вправами на дискусію, говоріння та аудіювання. Оскільки такі вправи мають заохочувати аудиторію до бесіди, дискусії через те що вони слугують джерелом інформації.

Вимоги до відвідувачів факультативу аналогічні вимогам з основного навчального предмета: постійне відвідування занять, виконання домашнього завдання та інших задач.

Основними завданнями факультативу є:

- розширення кругозору учнів;
- розвиток творчої самостійності;
- розвиток мислення;
- розвиток пізнавального інтересу до предмета та науки в цілому;
- розвиток просторової уяви;
- сприяння професійній орієнтації учні;
- вивчення відомостей про історію розвитку науки [25, с. 113].

Факультатив включає учнів в різні форми самостійної діяльності за допомогою використання на заняттях евристичного, проблемного, частково-пошукового методів, поєднує строгість викладу матеріалу з красою і цікавістю, володіє великими можливостями в формуванні культури мислення учнів [15, с.147].

У зв'язку з тим що на факультативи відводиться обмежена кількість часу, особливого значення набуває самостійна робота учнів. Для цієї цілі можуть залучатися інтернет-ресурси (наприклад портал відкритого доступу Youtube, Studio4learning та ін.), що є джерелом мовного матеріалу, використовуваного в різних контекстах. Ці матеріали сприяють задоволенню пізнавальних інтересів учнів, а також підвищенню мотивації до оволодіння іноземною мовою [28].

Особлива роль в системі факультативних занять відводиться контролю та оцінці діяльності учнів. В ході контролю викладач отримує інформацію як про

ефективність своєї роботи в цілому, так і про ефективність використовуваних ним окремих методів в процесі навчання мови. Факультативні заняття дають можливість враховувати індивідуальні особливості та можливості учнів, підвищити ступінь їх самостійності на основі виконання творчих дослідницьких або конструкторських завдань, підготовки рефератів, доповідей, виконання бібліографічних робіт. Поєднання індивідуальної та колективної форм роботи учнів, розподіл складного завдання на ряд простих з подальшим обговоренням результатів їх виконання, взаємна зацікавленість у результатах праці, відповідальність перед товаришами дозволяють вирішувати багато педагогічних завдань.

Отже, факультатив – це форма організації навчальних занять у позаурочний час, що має за мету знайомство учнів з культурою інших народів, формування інтересу до іноземної мови, розвиток творчого мислення та пізнавальних інтересів, а також подолання психологічного бар'єра у використанні іноземної мови, як засобу комунікації.

1.2 Типологія факультативів

Факультативи з іноземної мови як особлива форма навчально-виховної роботи посідає особливе місце і реалізується відповідно до особливостей предмета. Вона дозволяє розв'язати такі завдання як розвиток інтересу, збільшення мотивації до вивчення іноземної мови, збагачення знань, що знаходились на базовому рівні, а також допомагає в організації вільного часу учнів, залученні їх до науково-дослідницької роботи.

Дослідження факультативів під час шкільного навчального процесу надало можливість здійснити систематизацію знань щодо наміру проведення «необов'язкових навчальних курсів». Завдяки цьому з'явилась можливість класифікувати факультативні курси. Деякі з таких класифікацій факультативів

були запропоновані В.І. Кизенко, одна з яких була представлена за змістом освіти [11, с. 25]:

- факультативи з поглибленого вивчення навчальних предметів;
- факультативи з вивчення додаткових дисциплін;
- факультативи міжпредметні факультативи.

Інша ж класифікація факультативів від В.І. Кизенко була представлена за розвиваючою метою [11, с. 26]:

- факультативи, що розкривають зміст різних видів діяльності людини в сферах матеріальної та духовної культури;
- факультативи, що розкривають розвиток людської цивілізації та її проблеми, місце та значення досвіду людини в світі;
- факультативи, що розкривають структуру особистості, умови розвитку її психічних функцій, значення і способи самовизначення і бб самовдосконалення;
- факультативи, що розкривають сутність і значення людського спілкування, визначають рівень розвитку особистості, її здібності.

Окрім загальної класифікації факультативів за змістом та за розвиваючою метою кожен із типів факультативу може виступати відповідно до повчальної мети на теоретичні, практичні, комбіновані [21, с. 310].

1) Метою організації *теоретичних факультативів* є поглиблене вивчення певних тем, розділів, розгляд проблематичних питань з теорії, узагальнення та засвоєння знань. При цьому можуть використовуватися як традиційні методи та прийоми (пояснення, усне повідомлення, бесіда), так і частково-пошукові (дослідження, порівняння, зіставлення). Формою проведення теоретичних факультативів є семінар, лекція або науково-теоретична конференція [26, с. 44].

Організація таких факультативів передбачає доведення важливості матеріалу що розглядається, його теоретична і практична роль, формування проблемних ситуацій. Виявлення проблеми реалізується викладанням матеріалу

вчителем, або завдяки учнівським виступам з рефератами, доповідями, презентаціями тощо.

2) Метою проведення *практичних факультативів* є формування вмінь та навичок за принципом розширення теоретичних знань. На таких факультативах учні займаються виконанням різних завдань практичного спрямування та лабораторних робіт. Завданням вчителя під час такого виду факультативів є контроль і корекція навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також обговорення та підбиття підсумків виконаної роботи учнями [7].

Практичний факультатив складається з: постановки завдань, обґрунтування їх практичних цінностей та актуальності, а також вирішення задач, обговорення результатів та підбиття підсумків проведеної роботи.

3) *Комбіновані факультативні заняття* проводяться шляхом поєднанням лекцій та практичних занять, у вигляді науково-практичних конференцій та семінарсько-практичних занять. Наміром проведення комбінованого факультативу є навчання працювати самостійно з літературою та з іншими інформаційними джерелами [4].

Така варіативність факультативних курсів дозволяє забезпечити формування бажань до вивчення іноземної мови, покращення навиків читання та говоріння, а також служать прийомом задля розвитку учнівського творчого потенціалу.

Успіх факультативного заняття певним чином обумовлюється ступенем керування вчителем цього процесу; тим як він підбирає прийом раціонального поєднання форм і методів навчання; індивідуального підходу, здійснення професійної орієнтації учнів.

Система навчання набуває результативності, коли набуті знання та вміння, отримані під час факультативних занять учні використовують в усіх організаційних формах класно-урочної системи, завдяки взаємодії завдань, змісту і методів навчання.

Таким чином факультативні заняття завдяки своїй специфіці дозволяють вирішувати такі завдання: підвищення інтересу до наук, забезпечення високого

теоретичного рівня знань, а також допомагають з орієнтуванням у подальшому життєвому шляху учнів. Особливу роль відіграє те що факультативні заняття не потребують обов'язкових знань, завдяки цьому вчитель має можливість пристосуватися до кожного із учнів з індивідуальним підходом, беручи до уваги його здібності.

1.3 Основні функції факультативних занять з іноземної мови

Будь-який навчальний процес має свої цілі та функції. Що стосується факультативу, вони є ідентичні тим, що вважаються необхідними під час вивчення іноземних мов у рамках звичайної навчальної програми. Але факультативні заняття мають більш виховне, навчальне і розвиваюче значення, оскільки саме вони слугують стимулятором учня у підвищенні мотивації та інтересу до вивчення іноземної мови, а також розширенню учнівських знань. Отже, основними функціями факультативних занять є: виховна, розвиваюча та навчальна [1, с. 169].

Виховна функція. Велика варіативність завдань на факультативах забезпечує розвиток дитячого інтересу до різних видів діяльності, а також сприяє виникненню бажання приймати активну участь в них. Факультативні заняття з іноземної мови проводяться з урахуванням позамовної, країнознавчої інформації у поєднанні їх з морально-етичним вихованням. Метою цієї функції є: задовільне ставлення учнів до народу країни мова якої вивчається, до іншого способу життя, чужого світогляду. Виконання цієї функції надає учням нових навиків, знань та вмінь, без яких не можна обійтися для досягнення цілей необхідних під час проведення факультативних занять [8, с. 218].

Розвиваюча функція. Передбачає розвиток індивідуальних здібностей та схильностей дитини. У разі зацікавлення дитиною якоюсь темою, або інформацією, вчитель може надати або запропонувати літературу, відповідно до учнівських інтересів. Таким чином вчитель може сприяти задоволенню

учнівських потреб і це допоможе дитині закріпитися у колективі, оскільки вона буде більш компетентною за цим питанням, разом з цим це відкриє нові можливості для неї та зміцнить її інтереси [5, с. 127].

Навчальна функція. Служить у якості допоміжної функції, метою якої є втілення в життя розвиваючої та виховної функцій. Формування навичок спілкування, дотримання правил поведінки а також навчити учнів знаходити спільну мову та вмінню колективної співпраці є основними завданнями навчальної функції [27, с. 116].

Також важливою складовою є організаційні принципи факультативних занять, оскільки сама організація факультативів залежить від певних факторів: зміст курсу, педагогічні умови, склад групи тощо. Тому проведення факультативів базується за такими принципами [14, с.51]:

– *принцип добровільності:* обумовлений тим що факультативне заняття учень відвідує на добровільній основі, згідно своїх інтересів. Такий вибір дозволяє будь-якому учню повірити у свої пізнавальні можливості, що є поштовхом до підвищення пізнавальної активності;

– *принцип наочності:* для кращого сприйняття навчального матеріалу факультативного курсу використовуються мультимедійні засоби навчання з презентаціями, роздатковий матеріал тощо. У такому разі процес здобуття знань набуває особистісного характеру, що ґрунтується на використанні органів чуття, зокрема зору;

– *принцип масовості та активності:* передбачає долучення до факультативних занять учнів враховуючи особливості рівня розвитку та рівня володіння іноземною мовою учнів, а також їх світогляд, нахили та інтереси.

Отже, в цьому підрозділі були розглянуті основні функції факультативних занять. Згідно з цим можна зробити висновок, що факультативні заняття є засобом мотивації учнів до вивчення іноземної мови, засобом морально-етичного виховання, сприяють формуванню навичок аналізу, дискурсу та

організуються задля задоволення учнівських потреб, оскільки зараз рівень бажаючих вивчати іноземну мову є досить високий.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ФАКУЛЬТАТИВНИХ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

2.1 Факультативні заняття з іноземної мови на середньому етапі (5-9 класи)

Факультативні заняття займають важливе місце у викладанні іноземної мови та повинні проводитись згідно до характеру навчальної дисципліни, таким чином вони мають відповідати усім державним стандартам, зазначеним Міністерством Освіти. Державні стандарти – «це вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувача загальної середньої освіти відповідного рівня» [5].

Ці стандарти створені з метою диференціації рівня навчального навантаження а також виду державної атестації відповідно до рівня загальної середньої освіти, рекомендацій щодо системи знань, умінь та досвіду, принципів організації освітнього процесу, порядків керування змісту освіти.

Також Закон України «Про освіту» свідчить про те, що факультативи є невід'ємною частиною сучасної освіти, які проводяться у вільний від навчального процесу час, метою проведення яких є розвиток здібностей та самостійності учнів, задоволення їхніх інтересів та формування індивідуальних здібностей [8].

Факультативні заняття, крім шкільних, особливо на початковому етапі навчання англійської мови сприяють формуванню позитивних показників мотивації дітей, формують позитивне ставлення та готовність до спілкування, розуміння чужого способу життя прищеплюють повагу до своєї та чужої країни. Такі факультативні курси соціально значущі, через те що вони

сприяють адаптації дітей в життя, розширюють їх кругозір і мають спрямованість на організацію повноцінного дозвілля.

Вивчення мови сприяє розвитку психологічної функції дитини (мислення, пам'ять, увагу, сприйняття) і його мовних здібностей; входженню дитини в загальнолюдську культуру через спілкування на новій для нього мові, більш якісному оволодінню англійської мови та створення бази для продовження вивчення мови в основній школі, підвищенню самооцінки дітей, і розвитку їх творчих здібностей; формуванню міжкультурної компетенції, особливо значущою в наші дні. Знання психологічних і вікових особливостей учнів дозволяє налаштувати освітньо-розважальний процес більш ефективно. У процесі вивчення англійської мови у дітей розвиваються психічні функції, пов'язані з мовними процесорами, а також особистісні якості [20, с. 405].

Для учнів 5-9 класів характерно прагнення до самостійності, в цей період формується їхній світогляд, підвищується самооцінка особистості. Головне, в програмі факультативного курсу це розвиток особистості дитини, її індивідуальності і в контексті двох культур і країн, що ґрунтуються на принципах співпраці, довіри і взаємодопомоги [20, с. 406].

Завдання, які стоять перед факультативами з іноземної мови, відповідають загальним завданням усіх факультативних курсів і полягають у наступному: розвиток пізнавальних інтересів; формування активної життєвої позиції профорієнтація; вдосконалення інтелектуальної сфери особистості (узагальнення способів та прийомів навчальної діяльності); формування потреби в самовихованні та самонавчанні [27].

Для досягнення цих завдань факультативних занять матеріал, що застосовується під час їх проведення, повинен бути відповідним до психічного та вікового розвитку учнів. А дивлячись на те що учні, що перебувають на середній ланці шкільної освіти (5-9 класи) вже мають відповідний рівень володіння іноземною мовою, то і форми роботи на факультативах повинні бути такими, щоб задовольнити ці вікові потреби.

Серед матеріалу, що має бути присутнім під час факультативних занять, слід відвести місце для пісень та віршів, оскільки вони, завдяки своїй римованій формі здатні допомогти учням у вивченні та засвоєнні нових слів, відпрацьовуванні певного звуку в фонетичних вправах і деяких граматичних структур. Наприклад:

1) Peter Piper picked a pack

Of pickled pepper.

A pack of pickled pepper

Peter Piper picked.

2) Paper on the floor,

Paper on the floor.

Pick it up, pick it up,

Paper on the floor [38].

Дана група римованих рядків, завдяки 4-5-кратному повторенню звуку, дозволяє дітям чітко почути звук, і завчити його правильну вимову.

Як було зазначено раніше, для досягнення результату у ході проведення факультативного заняття слід використовувати різні форми та прийоми, які зможуть сприяти активізації навчальної діяльності учнів, зробити його більш цікавим, таким що зможе визвати позитивні емоції у учнів, що сприятиме отриманню нових знань.

Варіативність форм проведення факультативів є досить велика, адже вони спрямовані на поглиблення мовленнєвих знань, та створенню мотивації необхідної для вивчення іноземної мови, таким чином, за формою проведення факультативи бувають: бесіди, круглі столи, брейн-ринги, вікторини (можуть охоплювати будь яку тематику), ігри (Word Race, Puzzles, Hangman, та ін.), дискусії, конкурси (Great Britain and Ukraine), КВК, свята, проектна робота, театралізовані постанови (відтворення відомих п'єс англійською мовою), перегляд кінофільмів тощо.

Оскільки середній етап шкільної освіти можна схарактеризувати як етап в якому учні потребують пізнання нового, тож надалі розглянемо найбільш доречні форми факультативних занять для нього:

1. Ігри як форма роботи на факультативі

Важливу роль при викладанні іноземних мов, особливо англійської відіграють ігри або вправи основані на них. Ігри покращують розумову діяльність школярів, опановують норми поведінки а також допомагають всебічно розвиватися.

За характером проведення ігри поділяються на навчальні, на ігри задля зняття втоми, а також на ті, що проводяться з метою формування, поглиблення і вдосконалення практичних умінь і навичок з мови, їх перевірки.

Задля проведення ігор можна використовувати різноманітну наочність: схеми, таблиці, слайди, картинки, пазли, лото, тощо. Метою проведення ігор під час факультативних занять з іноземної мови є формування особистісних якостей учня: розвивається увага, творчі здібності, мислення та пам'ять.

Учні 5-9 класів можуть зацікавити квест-ігри, оскільки елементи змагання та мета перемогти суперника стимулюють учнів до виконання завдань, підвищується інтерес до нового матеріалу.

Прикладом такої квест-гри може бути “Treasure Hunting” [36]. Мета цієї гри полягає у проходженні випробувань, де учасники команд відповідають на питання вікторини, вирішують кросворди, встановлюють логічні зв'язки, відгадують загадки, а також здійснюють інші певні дії.

Квест-ігри такої форми сприяють вдосконаленню форм та методів факультативних занять, залучають учнів у цікаву інтерактивну дію, розвивають інтерес до вивчення іноземної мови.

Завдання ігри-квесту допомагає освоїти нову корисну інформацію; створити умови для розкриття творчого потенціалу учасників; створити умови для самореалізації учнів; розвивати почуття причетності до вирішення завдань.

2. *Заняття у формі ток-шоу*

Факультативні заняття з іноземної мови у вигляді ток-шоу проводяться задля активізації навичок монологічного і діалогічного мовлення, тренування лексичних навичок, а також для удосконалення навичок аудіювання і граматики. Така форма роботи передбачає заняття на факультативах у формі дискусії, представлення презентацій. Що стосується тематики таких ток-шоу, вони можуть бути будь-які, включати як актуальні теми на сьогодні, наприклад: “My feelings about Chernobyl disaster”, а також загальні теми, такі як: “Can money make a man happy”, “Music”, “Cinema”, “Books” і т.п.

3. *Проведення занять у формі свята*

Ця форма проведення факультативу передбачає знайомство учнів з новою лексикою, звичаями та традиціями, що існують в англійських країнах, вихованні інтересу до культури інших народів, а також сприяє формуванню творчих здібностей.

У якості прикладу проведення тематичного факультативу була запропонована розробка у формі свята на тему “Easter” (див. додаток А). Вона передбачає знайомство зі святом Великодня у формі виконання різноманітних вправ, а саме: ознайомлення з новою, тематичною лексикою, читання тексту, систематизації знань учнів у вигляді вправи на підстановку слів у пропуски, а також виконання тематичної вікторини, для перевірки знань учнів з цієї теми. Всі запропоновані вправи створені задля поглиблення знань учнів “Easter”.

Таким чином були розглянуті основні форми проведення факультативних занять з іноземної мови які є найдоречнішими згідно до психічного та вікового розвитку учнів, що перебувають на середньому етапі навчання (5-9 класи).

2.2 Факультативні заняття з іноземної мови на старшому етапі (10-11 класи)

Вивчення іноземної мови як засобу спілкування в контексті діалогу національних культур та в поєднанні з оволодінням іншомовними навичками і вміннями в процесі самоосвітньої та пізнавальної діяльності обумовлює високу академічну, культурологічну та практичну значимість предмета.

Основні завдання навчання іноземної мови на старшому етапі (10-11 класи) полягають у створенні умов для формування в учнів готовності користуватися мовою в подальшій освітній і трудовій діяльності, в створенні можливостей для спадкоємності та взаємозв'язку етапів процесу оволодіння іноземною мовою з урахуванням освітніх запитів, потреб і професійних намірів учнів.

У зв'язку з цим факультативні заняття з іноземної мови на старшому етапі (10-11 класи) спрямовані на розвиток умінь вивчаючого і ознайомлювального читання, а також монологічного та діалогічного мовлення. Посібник покликаний вирішувати наступні завдання:

- розвиток пізнавального інтересу школярів до англійської мови як навчального предмета і як засобу міжкультурної комунікації;
- формування умінь самостійної пізнавальної діяльності з оволодіння іншомовним спілкуванням;
- подальший розвиток навичок і умінь, необхідних для оволодіння практикою усного мовлення і читанням, а також систематизація вже вивченого програмного матеріалу;
- виявлення учнів, які мають лінгвістичні здібності, і надання їм допомоги у вивченні предмета на підвищеному або поглибленому рівнях;
- підготовка до випускного іспиту з англійської мови.

Таким чином старший етап (10-11 класи) характеризується необхідністю забезпечити учнів умовами формування готовності користуватися мовою в подальшій освітній і трудовій діяльності. Для досягнення цієї мети на факультативах з іноземної мови цього етапу використовуються майже всі доступні види діяльності, розглянемо деякі із них:

1. Проектна робота

Проект – це комплекс дій по вирішенню значущої для учня проблеми, спеціально організований вчителем і самостійно виконуваний учнями, що завершуються створенням продукту [33]. Такий вид роботи сприяє організації дослідницької та пізнавальної діяльності учнів на старшому етапі (10-11 клас).

Тематика проектів може бути зв'язана з однієї предметної областю чи носити інтегрований характер. Результат який носить за собою проектна робота є актуалізація наявних і придбання нових знань, навичок та вмінь учня та їх творче застосування в нових умовах. Такий вид діяльності дає можливість учням проявити самостійність в плануванні, організації та координації своїх дій. Вчитель під час проектної діяльності учнів відіграє роль координатора, експерта, додаткового джерела інформації.

Презентація виконаного проекту може бути в будь-якій формі, в залежності від креативності учнів: стаття, колаж, альбом та багато інших. За формою презентації також не має обмежень, це може бути вистава, доповідь, конкурс.

Такий вид діяльності на факультативах з іноземної мови є необхідним оскільки він служить формуванням вмінь самостійної діяльності учнів, які є необхідними в їх подальшому житті.

2. Театральні постанови

Інсценування п'єси є гарним методом вивчення іноземної мови серед учнів на старшому етапі (10-11 класи), який допомагає краще зрозуміти себе, побачити себе з боку, позбутися від недоліків, які заважають нашому розвитку як особистості. Це надасть можливість: розвинути комунікативні навички та вміння зосередитися; використовувати різні способи самовираження під час імпровізації; поліпшити пам'ять і увагу; позбутися акценту, поставити правильно голос і натренувати правильне дихання; приховувати емоції в той момент, коли вони не потрібні.

Наприклад, вміння зосередитися допоможе не розгубитися при проходженні співбесіди та швидко відреагувати на каверзне питання. А

правильно поставлена мова дасть можливість без сорому виступати перед великою аудиторією, причому не тільки на рідній, а й англійською мовою.

Прикладом театралізованої вистави може слугувати “The Canterville Ghost” (див. додаток Б). Її можна розучувати під час факультативних занять, інсценувати під час Тижня англійської мови. Метою її є підвищення інтересу учнів до вивчення англійської мови. Запропонована вистава розрахована на 8 дійових осіб.

3. Навчання писемного мовлення

На старшому етапі у учнів (10-11 класів) виникає потреба до самовираження, до відстоювання своєї точки зору, поглядів, таким чином мета практичного оволодіння іноземною мовою та створення зручних психологічних умов для спілкування, слугують тими факторами, які на цій стадії відіграють особливу роль. Таким чином, важливим є правильний підбір матеріалу, який може слугувати у якості заохочувального для обміну думками, а також бути спонукальним для роздумів [17, с. 167].

Різноманітність вправ під час періоду навчання учнів на старшому етапі писемному мовленню дозволяє зробити цей процес захоплюючим, здатним активізувати пізнавальні та креативні можливості учнів.

Навчання писемному мовленню іноземною мовою є важливою задачею сучасної школи. Воно сприяє запам'ятовуванню лексико-граматичного матеріалу, аудіювання, говоріння, читання.

Таким чином, запропоновані форми факультативних занять з іноземної мови на старшому етапі слугують у якості формування вмінь самостійної діяльності учнів, які є необхідними в їх подальшому житті.

ВИСНОВКИ

Відповідно до мети бакалаврської роботи перша частина була присвячена вивченню особливостей факультативних занять з іноземної мови як частини навчально-виховного процесу. У ході опрацювання теоретичних джерел було надано визначення поняттю «факультатив», виділено його сутність, специфіку та завдання, яке полягає у розвитку творчої самостійності, розвитку мислення, розвитку просторової уяви та розширенні кругозору учнів. Було проаналізовано переваги та недоліки відповідно до інших видів та форм освітнього процесу.

Практична частина бакалаврської роботи ґрунтувалась на дослідженні основних форм проведення факультативних занять з іноземної мови на різних шкільних етапах, а саме: середньому та старшому.

Середній етап характеризується потребою в пізнанні нового. Щоб реалізувати цю учнівську потребу існує велика кількість форм та підходів задля активізації пізнавальної діяльності учнів, але були розглянуті саме такі: проведення квест-ігор, організація дискусій у вигляді ток-шоу та залучення дітей у іншомовну атмосферу завдяки проведенню факультативів присвячених святам. Оскільки саме вони дозволяють розширити учнівський кругозір на цьому етапі.

Старший етап можна охарактеризувати у необхідності навчання учнів навиків самовираження, розвитку вмінь планування та організації своїх дій. Завдяки таким видам роботи як підготовка театральних постановок, проектна робота та навчання писемного мовлення це зможе задовольнити їх потреби.

Отже організація позакласної роботи у вигляді факультативних занять несе позитивний вплив на розвиток учнів.

Я, Тесленко Михайло Васильович, своїм підписом засвідчую, що моя бакалаврська робота «*Факультативні заняття з іноземної мови*» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. При написанні роботи я дотримувався принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз уроку: концепції, методики, технології / Надія Михайлівна Островецька, Інститут педагогіки АПН України . – Київ : ІНКОС, 2003 – с. 351
2. Березівська Л. Д. Реформування шкільної освіти в Україні у ХХ столітті: монографія / Л. Д. Березівська. – К.: Освіта, 2008. – с. 406
3. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Наталія Павлівна Волкова. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – с. 618
4. Востокова Е. В. Интеграция урочных и внеурочных форм обучения. Интеграция образования. 2004. №2. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/integratsiya-urochnyh-i-vneurochnyh-formobucheniya> – (30.05.2019)
5. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика / Н.Д. Гальскова // Учебное пособие. – 3-е изд., стер. – М.: Академия, 2006. – с. 336
6. Державні стандарти середньої освіти України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti> – (30.05.2019)
7. Жуковская Е.П. Дидактические аспекты организации факультативов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://открытыйурок.рф/статьи/594252/> – (30.05.2019)
8. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ під ред.. С.Ю.Ніколаєвої. – Київ “Ленвіт”, 2003 – с. 273
9. Зайченко І.В. Педагогіка: Навчальний посібник / Іван Васильович Зайченко. – К.: Освіта України, КНТ, 2008. – с. 528

10. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> – (30.05.2019)
11. Кизенко В.І. Педагогічні функції і зміст факультативного навчання в основній школі / В.І. Кизенко // Педагогіка і психологія. – 1997. – №2. – с. 24–32.
12. Кизенко В.І. Проблема факультативного навчання у 5–6 класах загальноосвітньої школи: дис. ... канд. пед. наук / В.І. Кизенко. – К.,1995. – с. 179
13. Концепція профільного навчання в старшій школі // Інформ. зб. МОН України. – 2003. – № 27. – С. 3–15.
14. Логвиненко Н.П. Факультативи як форма організації та індивідуалізації навчання старшокласників / Логвиненко Н.П. // Українська література в загальноосвітній школі. – 2011. – № 9. – С. 43–48.
15. Мальований Ю.І. Шкільний освітній компонент: сутність, функції, реалізація / Ю.І. Мальований, Е.М. Соф'янц. – Донецьк: ТОВ «КІТІС»,1999. – с. 72
16. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. лінгв. ун-тів і фак. ін. мов вищ. навч. закладів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / під загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – с. 590
17. Немов, Р. С. Загальна психологія: Підручник для студ. освітніх установ середньої проф. освіти / Р.С.Немов. - М .: ВЛАДОС, 2003. – с. 259
18. Планування аудиторної роботи студентів на заняттях з англійської мови [Текст] : навч. посіб. / Київ. нац. лінгв. ун-т ; [уклад. Н. В. Москалюк]. - К.: Ленвіт, 2011. - 132 с.: рис., табл. - Бібліогр.: с. 129-131
19. Про заходи подальшого поліпшення роботи середньої загальноосвітньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/900-66-%D0%BF>

20. Слезкова Т. И., Копп О. К., Лосева Т. В. Факультативный курс английского языка в средней школе // Молодой ученый. - 2017. - №49. - С. 405-406.
21. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: колективна монографія / під загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2015. – с. 444
22. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельников, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – с. 309
23. Тарнопольський О. Про необхідність викладання другої іноземної мови у ВНЗ України: вступ до дослідження / О. Тарнопольський, О. Нестеренко, М. Корнієнко // “Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД”. – Переяслав-Хмельницький, 2014 р. – с. 106
24. Факультативные занятия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.p-lib.ru/pedagogika/harlamov/harlamov74> – (30.05.2019)
25. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / М.М. Фіцула. – Київ: Академвидав, 2006 – с. 351
26. Формы проведения информационных часов и внеклассных мероприятий [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://gimn8zhlobin.schools.by/pages/formy-provedenija-informatsionnyh-chasov-i-vneklassnyh-meroprijatij>
27. Шарко В. Д. Сучасний урок: технологічний аспект: посібник для вчителів і студентів [Текст] / В. Д. Шарко. – К., 2006. – с. 220
28. Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment. – Cambridge University Press, 2007. – 16–18 p.
29. Feldman, Amy. The Role of School-Based Extracurricular Activities in Adolescent Development: A Comprehensive Review and Future Directions Review of Educational Research. – 2005. 159–210 p.
30. Haensly, P. A., Lupkowski, A. E., & Edlind, E. P. (1985-1986). The role of extracurricular activities in education. The High School Journal, 69 (2), 110-119 p.

31. McNeal, R. Extracurricular activities. / R. McNeal // Sociology of Education. – 2012. – 96 p.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

32. Азимов Э. Г. Словарь методических терминов (теория и практика преподавания языков). – Златоус, 1999. – с. 748

33. Академічний тлумачний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua> – (20.05.2019)

34. Словник української мови в 11 томах (СУМ-11) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrlit.org/slovnyk/> – (20.05.2019)

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

35. 13 лучших игр на уроках английского языка [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://multiurok.ru/blog/13-luchshikh-ighr-na-urokakh-anghliiskogho-iazyka.html>.

36. Игра-квест на английском языке “Treasure Hunting” [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://infourok.ru/igrakvest-na-angliyskom-yazike-treasure-unting-692277.html>

37. Игры и упражнения на уроках английского языка [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ideas4el.ru/igry-i-uprazhneniya/>

38. Рифмовки на уроках английского языка [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://gigabaza.ru/doc/64021.html>

39. Сценарий театрализованного представления по английскому языку The Canterville Ghost. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://infourok.ru/scenariy-teatralizovannogo-predstavleniya-tree-pigs-2129505.html>

40.

ДОДАТОК А

Приклад план-конспекту уроку з англійської мови на тему “Easter” для учнів 5-9 класу

Цілі:

Практичні:

- Розвивати уміння діалогічного та монологічного мовлення;
- Сприйняття іншомовної інформації на слух;
- Удосконалити уміння учнів в ознайомлюваному читанні;
- Поглибити знання учнів у темі «Easter»;

Освітні:

- навчити застосовувати вже вивчену лексику в монологічному та діалогічному мовленні та при сприйнятті на слух;

Розвиваючі:

- розвивати мовну здогадку та мовленнєву реакцію;
- розвивати культуру спілкування;
- розвивати механізми зв'язного мовлення;
- розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять;

Виховні:

- виховувати у учнів культуру спілкування з однолітками;
- формування навичок спілкування.

Обладнання уроку: тематична лексика на дошці, роздатковий матеріал, тематичні картинки, схеми речень, ноутбук.

Хід уроку

I. Початок уроку

Етап 1. Організація класу.

Мета: Повідомити цілі уроку, організувати клас до уроку.

Прийом: Бесіда з класом

Hello, children! Today we speak about a very beautiful holiday — Easter. It is a religious holiday. It is celebrated in spring, in April or May. In this day we remember Jesus Christ, go to church and congratulate our friends.

Етап 2. Мовленнєва зарядка.

Мета: Ввести учнів в іншомовну атмосферу.

Easter comes but once a year
 But when it does, we all know it's here
 Children filling themselves with chocolate
 Dad's down the pub for a pint of beer!
 We go to the church for the wine and bread
 Dad's half asleep, and jerking his head
 Baby sister is here too, munching away
 On the free Easter egg that the Priest gave us today.

What is the poem about? The topic of our lesson is Easter.

II. Основна частина.

1. Читання тексту та ознайомлення з новою лексикою на тему “Easter”

Jesus Christ – Ісус Христос

to resurrect – воскресити

Easter egg – пасхальне яйце

Easter cake – (пасхальний) пиріг

paskha – паска (страва)

ceremony – церемонія, служба

healing power – цілюща сила

to partake – з'їсти, покуштувати

blessed food – благословенна їжа

pre-Christian rite – дохристиянський обряд

Easter

Easter is one of the most important holidays of the year. Easter is the day when **Jesus Christ** **resurrected**. Usually this holiday is celebrated on one of Sundays in spring. **Easter eggs** and **Easter cakes** (or **paskhas**) are the traditional symbols of the religious holiday. Paskha is a traditional dessert served in Russia as well as other Eastern European countries. The name of the dish comes from “Pascha“, the eastern orthodox celebration of Easter.

On that day the religious people go to church and listen to the **ceremony**. Usually they bring with them Easter eggs, salt, Easter cakes, butter, cheese and ham. Some people prefer to bake Easter cakes themselves and others buy paskhas at bakery.

The priest in the church consecrates all the food: many people believe that Easter eggs possesses magic power and can protect from evil, thunder or fire and have **healing powers**.

In the morning after the end of the ceremony, everyone greet each other with the words “Khrystos voskres!” (Christ is risen!). The proper response is “Voyistino voskres,” (Indeed he is risen). Once the ceremony is over, every family goes home for breakfast, to **partake** of the **blessed food**.

Easter Sunday is a day of singing and eating. Many people visit their friends and relatives and exchange Easter eggs. All people celebrate Easter as the beginning of spring, too. This tradition is connected with much older **pre-Christian rite**. On that day, people celebrated the return of springtime and the sun.

2. Повторення і закріплення нових лексичних одиниць по темі «Easter»

Мета: Систематизувати знання учнів

Connect the word to its translation

a) full moon -	h) daffodils —
b) Christian -	i) Easter eggs —
c) church -	g) rabbit —
d) lily -	k) dye —
e) candle -	l) Easter bunny —
f) crocuses -	m) paint —
j) birds -	n) cross —

птиці, церква, свічка, хрест, великодній кролик, кролик, крашанки, повний місяць, нарциси, фарбувати, крокуси, лілія, християнський, фарбувати, вибілювати

3. Заповніть пропуски використовуючи слова з попередньої вправи.

Мета: Систематизувати знання учнів

Easter is always on the Sunday after the first 1 **full moon** that follows March 21. Easter is a 2 _____ holiday. Christians go to 3 _____ on Easter. White 4 _____ and 5 _____ in church help Christians think about new life. People are also happy at Easter because after the winter, spring has come. There are spring flowers such as 6 _____ and 7 _____. 8 _____ come back from their winter homes to build nests. 9 _____ and 10 _____ are also signs of new life. Today many people 11 _____ and 12 _____ eggs. Small children believe an 13 _____ hides chocolate and candy eggs. On Easter people eat a sweet bun with a cross on it. It's called a 14 _____ bun.

4. Вікторина

How much do you know about Easter?

1. Easter is... a) A moveable feast b) Always on the same date c) Always in April	2. Easter is connected to the Jewish... a) Yom Kippur. b) Passover. c) Pentecost.	3. Easter is always celebrated on a.. a) Friday. b) Saturday. c) Sunday.
4. The Friday before Easter is known as... a) Easter Friday b) Lent Friday. e) Good Friday	5. Easter day is commemorated as the day... a) that Jesus was born. b) that Jesus died c) that Jesus was resurrected.	6. Which animal is considered a symbol of Easter? a) The chick b) The rabbit. c) The duck.
7. When will Easter be celebrated in 2019 a) On April 28. b) On March 29 c) On April 20	8. The week before Easter is known as.. a) Resurrection week. b) Holy week..	9. What is Lent? a) It's a celebration b) It's an Easter bunny c) It's a time of fasting
10. What is Shrove Tuesday? a) It's the last day before		

Lent. b) It's the first day of Lent. c) It's the last day of Lent	c) Easter week	12. How many days does Lent last for? a) 15. b) 30. c) 40.
13. What kind of hunt is usually done at Easter? a) Rabbit hunt b) Chick hunt e Egg hunt.	11. What is usually done to eggs at Easter? a) They are eaten. b) They are decorated. c) They are broken.	15. In the U. K. Shrove Tuesday is also known as... a) Egg Day. b) Rabbit Day c) Pancake Day
	14. The Easter bunny carries the eggs in a a) basket. b) box. c) bag	

III. **Заклучна частина.**

Етап. Підведення підсумків уроку.

Summarising our lesson I'd like to ask you. Is there a tradition to celebrate Easter in your family? Do you celebrate Christian holidays? Why is it important for you?

Use the phrases:

I am interested in...

I was impressed with...

I was amazed with...

Домашнє завдання.

Find out more information and write an essay (80-100 words) about your family traditions of celebrating Easter or design a leaflet about this holiday.

ДОДАТОК Б

Фрагмент із сцени театральної постановки “The Canterville Ghost”

Ролі: Sir Simon Canterville (Canterville Ghost-CG), Lord Canterville (LC), Mr. Otis, Mrs. Otis, Washington, Virginia, Aly, Jimmy

(Terrifying music, moaning, darkness, the picture of the castle on the screen)

Canterville Ghost: Ladies and gentlemen! You are welcome to the Canterville Castle! I am Sir Simon Canterville.

This is my house (runs up to the screen, points at the castle} The castle is cast,cast,cast...

(The Ghost disappears. The Otis family are going with their luggage to the castle}

Washington (an elder son): Oh, look! Here we are at the Canterville Castle!

CG: Excellent! Some new victims, I mean visitors ha-ha-ha...

Lord Canterville: Good evening, Mr. Otis. I am glad to see you! You are welcome! Come in.

Mr. Otis: Good evening, Lord Canterville! Let me introduce my family to you.

My wife, Mrs. Otis. My elder son Washington.

My daughter Virginia. My twins Aly and Jimmy. They enjoy monkey tricks, naughty boys.

LC: How do you do.

All: How do you do.

LC: So, Sir I must warn you. The castle is haunted.

A ghost has been living here for 300 years. What do you say to it?

Mr. Otis: Rubbish! We, Americans, don t believe in such silly things.

LC: OK, it's up to you to decide- to stay here or not.

(on the screen-LEAVE THIS PLACE)

Virginia: Look! It's blood! He wants us to leave!

Mr. Otis: There, there, my dear, there is nothing to worry about. I ll rub it off. No more talks of ghosts!

Virginia: Could there be such a thing as a ghost in this house?

Washington: Oh, Virginia, believe it or not, it's all people's imagination! But if you think of a ghost so hard, it will definitely appear. WOOOO

Mr. Otis: Calm down, my dear children! No more talk of ghosts! No more ghosts! It's time to go to bed.

Good night and good dreams to all.

All: Good night.

(All go away, except for Mr. and Mrs. Otis)

Mrs. Otis: I say, darling, after all those talks of ghosts and the lights gone down I must confess, I am a little uneasy.

Mr. Otis: Look, I'll tell you what. We are the Otis family from America. We are educated people. So all the superstitions are stuff and nonsense, aren't they?

Mrs. Otis: That may be true. But our twins are so little, so delicate, so touchy. They are not ready for such experience, are they?

Mr. Otis: There, there. Don't worry. I promise you, we'll have a happy life in this place.

(Go away, the twins run)

Aly: I say, Jimmy. Let's put on our Halloween masks and scare the ghost, shall we?

Jimmy: That's a great idea!

(Come up to the edge of the stage, looking at the audience)

Aly and Jimmy: Sir Simon, where are you?

(The ghost creeps from behind, trying to scare the boys, the boys attack him, the ghost falls down, covers his head with his hands, cries. Virginia comes up)

Virginia: Excuse me, Mr. Ghost!

CG: What!!!? No! (Runs away)

Virginia: There's no need to be frightened. Wait

Aly and Jimmy: This way! Come on! Catch him!

(Washington grabs the boys)

Washington: Why so much noise?

Mrs. Otis: What's happening?

Aly: We saw him!!!

Jimmy: He was there!!!

Mr. Otis: Where?

Aly and Jimmy: Over there! (Point at different directions)

Mr. Otis: No ghosts! No talks of ghosts!

Aly: Yes, Dad!

Mr. Otis: Up!

Jimmy: He was there!

Mr. Otis: Up! Virginia, what do you know about this?

Virg: I saw 2 ghosts. One ghost was Aly& the other one was Jimmy.

Mr. Otis: Bed! Now!

(The twins go away with their heads down).

CG: My dear Eleonore, I wish I could join you. But I can't fa I have to haunt the Castle for ever. I say, my dear, I've been the most successful ghost all over England for 300 years, haven't I?

Eleonore: That's true...

CG: But these people have no fear! What shall I do?

Eleonore: Try and act again... And remember, you are the most horrible ghost... See you...

(Eleonore disappears)

CG: Thank you, I'll do my best.

(Clanks his chains, moans, appears on the stage)

.....кінець фрагменту